

ОЦІНКА КЛІМАТИЧНИХ УМОВ НА ТЕРИТОРІЇ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА ПЕРІОД 2001-2015 РР.

дипломна робота магістра

Виконала: студентка гр. ГГ-61 *Лисенко Олександра Григорівна*

Науковий керівник: *доцент, к. геогр. наук Решетченко Світлана Іванівна*

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2017

спеціальність 8.04010401 Географія

АНОТАЦІЯ

Кліматичні дослідження планети мають суттєве значення у зв'язку з інтенсивними змінами, що відбуваються у її кліматичній системі.

Наслідками цих змін є часті аномальні погодні явищами, що відбуваються у різних частинах світу: наводнення, снігопади, сходження лавин, різке похолодання, спека. Різкі коливання температур повітря призводять до утворення екстремальних метеорологічних явищ: посух, злив, шквалів, повеней.

Сьогодні кліматологічні дослідження набувають своєї актуальності у зв'язку із глобальними змінами клімату: зміною температури повітря, яка визначає характер та режим погоди. Вивчення тенденцій її змін, просторового розподілу, часових особливостей є найбільш важливою задачею при проведенні комплексних кліматологічних досліджень.

Метою роботи є встановлення оцінки кліматичних умов на території Харківської області за період 2001-2015 рр. та 1961-1990 рр. Задачі: 1) встановити сучасні зміни кліматичних умов на глобальному та регіональному рівнях; 2) визначити вплив фізико-географічних чинників на формування кліматичних умов на території Харківської області; 3) проаналізувати зимові умови за періоди 1961-1990 рр. та 2001-2015 рр. на досліджуваній території; 4) визначити динаміку температурного режиму території та провести оцінку даного показника за період 2001-2015 рр.; 5) провести комплексну оцінку кліматичних умов території за центральні місяці року.

Об'єктом дослідження є кліматичні умови за періоди 2001-2015 рр. та 1961-1990 рр. на території Харківської області. Предмет дослідження виступають кліматичні ряди температури повітря, атмосферних опадів, швидкості вітру на семи метеорологічних станціях досліджуваної території. Методи дослідження: 1) емпірико-статистичний аналіз фактичних даних температурних рядів за 2001-2015 рр., де було визначено оцінку температурних умов на досліджуваній території; 2) картографічний метод, який дозволив встановити просторові особливості розподілу основних кліматичних показників; 3) комплексний метод: загальна характеристика об'єкту дослідження. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів основної частини, висновків, списку використаних джерел (92 найменування), що викладені на 90 сторінках, включає 29 таблиць, 35 ілюстрації.

У розділі 1 «Стан вивченості проблем зміни клімату» проводиться аналіз літературних джерел, наукових праць українських та зарубіжних вчених, які вивчали особливості глобального клімату Землі, клімату на території України та сучасні тенденції змін погодних показників, які уособлюють особливості коливань великомасштабної атмосферної циркуляції.

У розділі 2 «Вплив фізико-географічних факторів на формування кліматичних умов території Харківської області» висвітлені характерні особливості фізико-географічного розташування досліджуваної території та їх вплив на формування кліматичних умов території Харківської області.

У розділі 3 «Сучасна оцінка кліматичних умов на території Харківської області» аналізується стан погодних показників взимку за період 2001-2015 рр. на території області, проводиться оцінка стійкості кліматичних умов за період дослідження (2001-2015 рр.) та за період кліматичної норми (1961-1990 рр.).

В результаті проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1) Територія Харківської області, так і всієї України уособлює сучасні тенденції змін клімату на глобальному рівні – підвищення загальної температури повітря, зміни в циркуляційній діяльності атмосфери, підвищення рівня вмісту вуглекислого газу, який впливає на природні процеси та діяльність людини.

2) Проведений аналіз фізико-географічних чинників на території Харківської області вказує, що досить значний вплив на формування погодних умов має характер підстильної поверхні, водний режим річкових мереж, вітровий та вологісний режим.

3) Розрахований індекс суворості зими Бодмана підтвердив пом'якшення погодних умов в зимовий період на території Харківської області за період 2001-2015 рр. по відношенню до кліматичної норми. Період 1961-1990 рр. характеризується помірно суровими умовами в зимовий сезон по всій території області, за період 2001-2015 рр. в південно-східній та південно-західній частинах умови змінилися на мало сурові.

4) Аналіз динаміки температурного режиму на території Харківської області підтвердив загальну тенденцію зміни приземної температури повітря. Впродовж зими та літа температура повітря на досліджуваній території зросла на 2,2°C. Кліматична оцінка температури повітря території Харківської області характеризується позитивними кліматичними умовами восени та взимку на півдні за період 2001-2015 рр.

5) Для отримання загальної характеристики був розрахований комплексний показник оцінки кліматичних умов на території Харківської області за період 2001-2015 рр. Даний коефіцієнт коливається в межах від 3,4 до 5,6 балів, що вказує на задовільний стан кліматичних умов на досліджуваній території.